

A SZABADALMAK ÉS A VÉDJEGYEK JOGHATÓSÁGI ÉS ALKALMAZANDÓ JOGI KÉRDÉSEI AZ EURÓPAI UNIÓ SZABÁLYOZÁSI RENDSZERÉBEN – II. RÉSZ^{*}

3. ALKALMAZANDÓ UNIÓS JOGSZABÁLYOK

3.1. SZABÁLYOZÁSI HÁTTÉR

Az alkalmazandó jog meghatározásának célja, hogy kiválasszuk a jogvita eldöntésére leginkább alkalmas jogot azok közül, amelyek egyébként alkalmazhatók lehetnének. A szellemi tulajdoni perekben, mint a polgári és kereskedelmi ügyekben, az alkalmazandó jog meghatározásának jogi háttérét két rendelet szabályozása adja meg:

- Róma I. rendelet: az Európai Parlament és a Tanács 2008. június 17-én elfogadott 593/2008/EK rendelete a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról,¹⁰⁰ amely 2009. december 17-től alkalmazandó. Dánia nem részese a rendeletnek.
- Róma II. rendelet: az Európai Parlament és a Tanács 2007. július 11-én elfogadott 864/2007/EK rendelete a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról,¹⁰¹ mely 2009. január 11-től alkalmazandó. Dánia nem részese a rendeletnek.

Az alkalmazandó jog szempontjából első lépésként tehát el kell határolni egymástól a bitorlási ügyeket, melyek során a védjegyek és a szabadalmak által biztosított oltalmak megsértése szerződésen kívüli felelősséget von maga után és a Róma II. rendelet szabályai szerint kell megítélni, illetve a szellemi alkotásokra vonatkozó átruházási és használati szerződések megsértését, ahol a Róma I. rendelet megfelelő szabályait kell felhívni a szerződés típusát figyelembe véve.

Azokra a kérdésekre, melyek egyik rendelet hatálya alá sem tartoznak, mindegyik tagállam a saját nemzetközi magánjoga által kijelölt jogot fogja alkalmazni. Így például többek között a szellemi tulajdon-jog fennállására, érvényességére, terjedelmére, védelmi idejére, átruházhatóságára az alkalmazandó jogot ezek a szabályok adják meg. A tagállamok többségében az alkalmazandó jog annak az országnak a joga, amely oltalmat biztosít a védjegy

^{*} A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Ujvári János diplomadíj-pályázatán szabadalom és használati-minta-oltalom kategóriában 2017-ben I. díjat nyert dolgozat szerkesztett változata. A diplomamunka a szerző Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán folytatott tanulmányai keretében készült.

¹⁰⁰ 593/2008/EK rendelet a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról, HL L 177, 2008. 7. 4., p. 6–16.

¹⁰¹ 864/2007/EK rendelet a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról, HL L 199, 2007. 7. 31., p. 40–49.

és a szabadalom számára.¹⁰² Ez alól kivételt képeznek az egységes közösségi oltalommal védett szellemi tulajdon-jogok, melyeknél a létezés és érvényesség kérdését az őket létrehozó közösségi jogi eszköz rendezi.¹⁰³

3.2. RÓMA II. RENDELET

3.2.1. 8. cikk

A Brüsszel I. bis joghatósági szabályaiban nem kerül specifikusan említésre a szellemi tulajdon-jogok megsértése, így a jogellenes károkozásra és azzal egy tekintet alá eső cselekményekre irányadó joghatósági szabályokat kell alkalmazni, melyek a korábban kifejtettek szerint az általános joghatóság mellett különös joghatóságként annak a helynek a bíróságát jelölik ki, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet. Ez alól kivétel a 24. cikk (4) bekezdése szerinti kizárólagos joghatósági ok.

Ezzel szemben a Róma II. rendeletben már a preambulumban is hangsúlyozásra kerül a szellemi tulajdon-jogok szabályozásának specifikus jellege, mivel a (26) preambulumbekzdés külön rendelkezik arról, hogy a szellemi tulajdon-jogok megsértése esetén fenn kell tartani a *lex loci protectionis* (a védelem helye szerinti jog) általánosan elismert elvét. A rendelet a „szellemi tulajdon-jog” kifejezés tartalmát példálózó jelleggel adja meg, idesorolva az ipar tulajdon-jogokat is.

Ez a cél konkrétan a rendelet 8. cikkében kerül kifejtésre, mely alapján a szellemi tulajdon-jog megsértéséből eredő, szerződésen kívüli kötelmi viszonyra annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelyre az oltalmat igényelték. Ettől még megállapodás útján sem térhetnek el a felek, és nincs helye semmiféle kivételnek vagy felmentésnek.¹⁰⁴

A rendelet tehát a szellemi tulajdon-jogokra vonatkoztatva általános kivételt állít fel a jogellenes károkozásokra megállapított, 4. cikkben megfogalmazott *lex loci damni* (a kár bekövetkezésének helye szerinti jog) általános szabálya alól. A *lex loci protectionis* szabály helytállóságát a nemzeti oltalmak körében a *lex loci damni* szabállyal szemben az igazolja, hogy ezek az oltalmi formák mindig egy adott ország területére kiterjedő hatállyal bírnak, és ezáltal az adott ország nemzeti joga határozza meg a tartalmukat. Így még ha a tényleges kár más országban is következik be, nincs semmi indok, ami alátámasztaná a territorialitás elvének lerontását.¹⁰⁵

¹⁰² Toshiyuki Kono, Paulius Jurcys: General Report. In: Toshiyuki Kono (szerk.): Intellectual Property and Private International Law: Comparative perspectives. Hart Publishing, Oxford, 2014, p. 139.

¹⁰³ Kono, Jurcys: i. m. (102), p. 141.

¹⁰⁴ Tattay Levente, Pintz György, Pogácsás Anett: Szellemi alkotások joga. Szent István Társulat, 2014, p. 101.

¹⁰⁵ Dick van Engelen: Rome II and intellectual property rights: Choice of law brought to a standstill: <https://goo.gl/oXHLAX>, p. 5.

Egyes szerzők szerint a *lex loci protectionis* szabály végső soron valójában a *lex loci delicti*hez vagyis a károkozás helye szerinti joghoz fog vezetni. Hiszen a bitorlások vizsgálata során ugyanarra az eredményre jutunk mindkét esetben, mivel a nemzeti oltalom territorialitásából fakadóan az adott ország területére kiterjedő hatállyal bír, így valójában azt bitorolni az ország területén elkövetett cselekménnyel lehet.¹⁰⁶ Mások szerint ugyanakkor azért van jelentősége a megkülönböztetésnek, mert a *lex loci protectionis* szabálya nem kívánja meg, hogy meghatározzuk, hogy ténylegesen hol történt meg a bitorlás (ez az interneten elkövetett bitorlások esetében különösen nagy könnyebbség), illetve a bitorlás alá eső cselekmények konkrét meghatározása is eltérő a nemzeti jogrendszerekben.¹⁰⁷

Azt, hogy az alkalmazandó jogot pontosan milyen körben kell alkalmazni, a rendelet 15. cikke adja meg számunkra, így kiterjed szinte minden felelősséggel kapcsolatos kérdésre, illetve a károk és jogorvoslatok kérdésére is.

A rendelet 3. cikke alapján a rendelet által meghatározott jogot akkor is alkalmazni kell, ha az nem egy tagállam joga, vagyis a rendelet irányadó az alkalmazott jogtól függetlenül minden esetben, amikor tagállami bíróság jár el.

Ha a joghatósági szabályokat összevetjük az alkalmazandó jogi szabályokkal, a következő eredményre jutunk:

- a) ha az érvényesség kérdése felmerül a perben kifogás vagy vizontkereset útján, az oltalom helye szerinti bíróságok fognak kizárólagos joghatósággal rendelkezni, vagyis minden ország bírósága, ahol oltalommal rendelkezik a jogosult, és mindegyik a saját jogát fogja alkalmazni;
- b) ha nem merül fel az érvényesség kérdése, akkor az alperes lakóhelye vagy a káresemény helye szerinti bíróság lesz illetékes, és ez a bíróság minden nemzeti jogot fog alkalmazni, amelyre vonatkozóan oltalma van a jogosultnak, tehát amely tekintetében a bitorlás történt.

Ugyanakkor a 16. cikk alapján ezekben az esetekben is figyelembe kell venni az eljáró bíróság országának joga szerint érvényesülő szabályokat, amelyeket kötelező jelleggel kell alkalmazni az alkalmazandó jogra való tekintet nélkül.

A 8. cikk szabályozási módszere, mely a rendelet első tervezetében nem is szerepelt, számos kritikával illethető. A b) pontban felvázolt esetben egy „huszonnyolcfejú sárkányt” hoznak létre a jogalkotók, ezzel aránytalanul költségessé és nehezzé téve (nemcsak a felek, hanem akár a bíróság számára is) az eljárást.¹⁰⁸ A jogosult számára nehéz bizonyítani, hogy az összes tagállami jog szerint bitorolták az oltalmát, a bíróságnak pedig ugyanilyen nehéz alkalmazni a számtalan tagállami jogot.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Van Engelen: i. m. (105), p. 5.

¹⁰⁷ Van Engelen: i. m. (105), p. 5.

¹⁰⁸ Th.C.J.A. van Engelen: Jurisdiction and Applicable Law in Matters of Intellectual Property: <https://googl/8wpgPF>, p. 15.

¹⁰⁹ Justine Pila, Paul Torremans: European Intellectual Property Law. Oxford University Press, Glasgow, 2016, p. 572.

Habár a felek jogválasztási lehetőségének a kizárása a *Hamburg Group* azon érvelésére vezethető vissza, hogy mivel közérdeket érintő kérdéstről van szó, nem engedhető meg a jogválasztás,¹¹⁰ egyes szerzők szerint viszont túlzott mértékű a teljes korlátozás bevezetése, és alkalmasabb lenne a versenyjog eszközeivel, illetve közrendi klauzulával korlátozni a jogválasztást.¹¹¹

A „CLIP Principles” alkalmazandó jogi fejezetében általános szabályként meghatározza, hogy a *lex fori* alkalmazandó az eljárási kérdésekre, tehát annak a bíróságnak a joga, amelyik eljár. Ezt követően rögzíti, hogy a szellemi tulajdon-jogra mint jogra, így többek között annak létezésével, érvényességével, lajstromozásával, védelmi idejével kapcsolatos kérdésekre annak a tagállamnak a jogát kell alkalmazni, amelyik az oltalmat biztosítja. Ez határozza meg továbbá a tulajdonjogi viszonyokat és az átruházhatóságot is.

A bitorlásra alkalmazandó jog általános szabálya a „CLIP Principles” alapján annak a tagállamnak a joga, amely az oltalmat biztosítja. Ugyanakkor a szabályozás rögzít egy *de minimis* szabályt is: csak akkor alkalmazhatja a bíróság ezt a jogot, ha az alperes úgy cselekedett ebben az országban, hogy elősegítse vagy kezdeményezze a bitorlást, vagy pedig a bitorlást jelentő cselekmény lényeges hatással bír az országban, vagy erre az országra irányult. A szabályozás felhatalmazása alapján a bíróság más jogot alkalmazhat, ha a körülmények alapján az észszerű. Ez a megoldás hasonlít a joghatósági szabálynál lévő „menekülési záradékhoz”.

A „mindenütt jelenlevő médián” keresztül megvalósított bitorlás esetét, akárcsak a joghatóságnál, itt is kiemeli a szabályozás. Mégpedig ebben az esetben a bíróság alkalmazhatja annak a tagállamnak a jogát, amelyik a legszorosabb kapcsolatban áll a bitorlással, hogy ha a bitorlás vitathatóan minden tagállamot érint, ahol a média elérhető. A szabályozás támpontokat ad ahhoz, hogy a bíróság meg tudja állapítani, hogy melyik jog áll a legszorosabb kapcsolatban a bitorlással. Így például figyelembe kell vennie a bitorló szokásos tartózkodási helyét; gazdasági tevékenység végzésének a helyét; azokat a helyeket, ahol a bitorlás egészéhez viszonyítva a lényeges bitorlási cselekményeket vitték véghez vagy a lényeges károk bekövetkeztek. A szabályozás lehetőséget ad arra is, hogy a bíróság több nemzeti jogot alkalmazzon egy jogvita során, ha az alkalmazott jog az ítélet szempontjából alapvető kérdésekben különbözik egy másik ország jogától, amelyet a jogvita lefed. Ebben az esetben egészen addig, ameddig nem okoz egymásnak ellentmondó eredményt, több nemzeti jogot alkalmazhat a bíróság, ha pedig épp emiatt nem alkalmazhat, akkor a különbségeket a jóvátétel során veszi figyelembe.

¹¹⁰ Hamburg Group for Private International Law: Comments on the European Commission's Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations: <https://goo.gl/KdVZfs>, p. 36.

¹¹¹ *Th.C.J.A. van Engelen*: i. m. (108), p. 15.

3.2.2. Az európai uniós védjegyrendelet szabályaival való kapcsolat

A rendelet 8. cikkének (2) bekezdése foglalkozik az egységes közösségi oltalommal védett szellemi tulajdon-jog (tehát például az európai uniós védjegy) megsértéséből eredő, szerződésen kívüli kötelmi viszony esetében az alkalmazandó jogról. A rendelet itt úgy rendelkezik, hogy ha az irányadó közösségi jogi eszköz nem szabályozza a kérdést, akkor a jogsértés elkövetésének helye szerinti ország joga lesz alkalmazandó a tényállásra.

Az, hogy itt már nem a *lex loci protectionis* szabályát alkalmazza a rendelet, abból fakad, hogy a közösségi oltalmak az egész Európai Unióra kiterjedő egységes hatállyal bírnak, így az oltalmak jogi alapját nem a nemzeti jogok rendezik.¹¹²

Közösségi jogi eszközként az európai uniós védjegyrendelet 129. cikke rendezi az európai uniós védjegy általános alkalmazandó jogi kérdését.

A védjegyrendelet különbséget tesz az alkalmazandó anyagi és eljárásjog között. Az európai uniós védjegyrendelet 17. cikke alapján az európai uniós védjegyoltalom joghatásait kizárólag e rendelet szabályozza, egyéb kérdésekben az európai uniós védjegyrendelet joghatósági szabályaival összhangban a nemzeti jogszabályok nemzeti védjegybitorlásra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Ugyanígy az eljárási szabályokat is az európai uniós védjegyrendelet joghatósági szabályaival összhangban kell meghatározni.

Tehát összevetve a 129. cikkel, mely az alkalmazandó jogról szól, főszabályként az európai uniós védjegyrendelet joghatósági szabályai által kijelölt bíróság az európai uniós védjegy bitorlására a vonatkozó nemzeti jogot fogja alkalmazni, *kivéve ha a rendelet szabályozza a kérdést*. Így végső soron a rendelet által nem szabályozott kérdések tekintetében a Róma II. rendelet szabályaihoz jutunk el, mely szerint ha a védjegyrendelet nem szabályoz egy kérdést, a bitorlás helye szerinti ország joga alkalmazandó.¹¹³

3.3. A RÓMA I. RENDELET ÉS KAPCSOLÓDÓ KÉRDÉSEK

3.3.1. Általános szabályok

A Róma I. rendelet a Róma II. rendelethez képest eltérően nem tartalmaz specifikus szabályokat a szellemi alkotásokat érintő szerződésekre vonatkozóan, így az alkalmazandó jog kijelölése az általános szabályok szerint történik.

A szellemi alkotásokra vonatkozó szerződések több típusba sorolhatóak, így lehetnek akár adásvételi, akár szolgáltatási, akár franchise-szerződések.¹¹⁴ Ezen szerződések sajátos-

¹¹² Van Engelen: i. m. (105), p. 6.

¹¹³ Gordian D. Hasselblatt (szerk.): Community Trade Mark Regulation (EC) No 207/2009. Altusried-Krugzell, Verlag C. H. Beck oHG, 2015, p. 975.

¹¹⁴ Tattay, Pintz, Pogácsás: i. m. (104), p. 102.

sága, hogy olyan jogokat ruháznak át, melyek alapján olyan cselekményeket lesz jogosult a másik fél végezni, mely máskülönben bitorlásnak számítana.

A fentebb említettek szerint magát a szerződést elsősorban ahhoz a joghoz kell igazítani, amely az oltalmat biztosítja, mert az határozza meg az oltalom létezését, azt, hogy ki rendelkezhet vele a szerződésben, továbbá hogy átruházható-e, és ha igen, akkor milyen mértékben, illetve hogy kell-e teljesülnie további feltételeknek, mint például nyilvántartásba való bejegyzés szükséges-e. Ezekre a kérdésekre nézve nem lehet kizárni az oltalmat biztosító jog alkalmazását.¹¹⁵ Ugyanakkor ezt a megoldást egyes szerzők kritikával illetik: a másik fél részéről ugyanis túlzottan gondos utánajárást igényel, hogy megbizonyosodjon róla, hogy az átruházás valóban érvényes, kötelező érvényű és kikényszeríthető lesz, ezáltal a szerződéskötés tranzakciós költségei jelentősen megemelkednek.¹¹⁶

A közösségi oltalmi formákat – mint például az európai uniós védjegyet – a rájuk vonatkozó rendeletek alapján a vagyoni forgalom tárgyaként teljes egészében és az EU egész területére nézve úgy kell tekinteni, mint egy, a jogosult székhelye vagy lakóhelye szerinti nemzeti védjegyoltalmat. Így a közösségi oltalmakkal kapcsolatos tulajdonjogi kérdések vonatkozásában ez a nemzeti szabályozás lesz irányadó. Ha a jogosult nem rendelkezik az EU területén székhellyel vagy lakóhellyel, akkor az európai uniós védjegy esetében az EUIPO székhelye szerinti jog, tehát a spanyol jog lesz irányadó.¹¹⁷ Ugyanakkor ez nem érinti a létezésre és érvényességre vonatkozó szabályokat, melyeket az őket létrehozó közösségi jogi eszközök szabályoznak.

A rendelet által meghatározott jog a 12. cikk szerint a szerződés értelmezésére, az általa létrehozott kötelezettségek teljesítésére és megszűnésükre, a szerződésszegés következményeire, az elévüléshez és a határidő lejártához fűződő jogvesztésre és a szerződés érvénytelenségének következményeire vonatkozik. A teljesítés módja és hibás teljesítés esetén a jogosult által megteendő intézkedések tekintetében a teljesítés helye szerinti ország jogát kell figyelembe venni. A 14. cikk kiemeli továbbá, hogy jogok átruházása esetén – így a szellemi tulajdon-jogok átruházásánál is – a szerződésre alkalmazandó jogot kell alkalmazni az átruházó és a jogot szerző közötti jogviszonyra is. Ezzel szemben a fent említettek szerint mindazt, ami harmadik személyek irányába hatással bír, már az oltalom szerinti nemzeti jog fogja meghatározni.

Főszabályként a 3. cikk (1) bekezdése alapján a szerződésre a felek által választott jog az irányadó, mely attól függetlenül alkalmazandó, hogy valamelyik tagállamnak joga-e. A jogválasztásnak kifejezettnek kell lennie, vagy a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal ki kell tűnnie.

¹¹⁵ *Carmen Otero Garcia-Castrillón: Choice of law in IP: Rounding off territoriality. In: Paul Torremans (szerk.): Research handbook on cross-border enforcement of intellectual property. Edward Elgar Publishing Ltd., Northampton, MA, 2014, p. 436.*

¹¹⁶ *Th.C.J.A. van Engelen: i. m. (108), p. 21.*

¹¹⁷ *Th.C.J.A. van Engelen: i. m. (108), p. 21.*

Jogválasztás hiányában a szerződés típusától függ, hogy mi határozza meg az alkalmazandó jogot. Ha pedig a szerződéstípust nem sorolja fel a rendelet, akkor annak az országnak a joga alkalmazandó, ahol a szerződésre jellemző szolgáltatást nyújtó félnek a szokásos tartózkodási helye található.

3.3.2. Franchise- és forgalmazási szerződés

A rendelet 4. cikk (1) e) pontja nevesíti a franchise-szerződést, így ezekre a szerződésekre azon ország joga irányadó, ahol a franchise-vevő szokásos tartózkodási helye található. A (17) preambulumbekzdés alapján a franchise-szerződések bár szolgáltatásra irányulnak, de mégis különös szabályok vonatkoznak rájuk. E szabályozás alapján úgy tekintik, hogy a franchise-szerződés arra az országra vonatkozik, ahol a franchise-vevő szokásos tartózkodási helye van. Abban az esetben, ha egynél több ország területét fedi le a franchise-vevő szokásos tartózkodási helye, vagy éppen teljesen eltér a franchise területi hatályától, a 4. cikk (3) bekezdését lehet segítségül hívni, amely szerint ha a szerződés nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy másik országhoz, akkor annak a jogát kell alkalmazni.

A forgalmazási szerződések szintén nevesítve vannak, és a szabályozás alapján annak az országnak a joga szerint kell elbírálni, ahol a forgalmazó szokásos tartózkodási helye van.

A franchise- és a forgalmazási szerződések fogalmát nem adja meg a rendelet, és nem tér ki azokra a komplexebb szerződésekre, amikor kérdésessé válik, hogy melyik a jellemző szolgáltatás. Egyes szerzők szerint ugyanakkor pusztán az a tény, hogy egy forgalmazási vagy egy franchise-szerződés tartalmaz szellemi tulajdon-jog átruházására vonatkozó rendelkezéseket is, nem befolyásolja a szerződés kategorizálását.¹¹⁸

3.3.3. Licenciaszerződések

A licenciaszerződések nincsenek a rendeletben nevesített szerződések között. A már korábban bemutatásra került *Falco*-ügyben pedig kifejtette az Európai Bíróság, hogy a licenciaszerződés nem minősül szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek, így franchise-szerződésnek sem.¹¹⁹

Mindezek alapján a licenciaszerződésekre alkalmazandó jogot a 4. cikk (2) bekezdése alapján kell megvizsgálni, így aszerint, hogy mi minősül a jellemző szolgáltatásnak. A licenciaszerződés alapján a licenciadó meghatározott díj ellenében engedélyezi a licencivevőnek a licencia tárgyának (pl. szabadalom, védjegy) a használatát vagy hasznosítását, illetve akár közre is működhet személyesen annak érdekében, hogy a hasznosítás op-

¹¹⁸ *Kono, Jurcys*: i. m. (102), p. 173.

¹¹⁹ *Th.C.J.A. van Engelen*: i. m. (108), p. 19.

timális előfeltételeit megteremtse.¹²⁰ Egyes szerzők ez alapján a jellemző szolgáltatásnak az engedélyezést tekintik, vagyis azt, hogy a licenciadó a szellemitulajdon-jogát nem érvényesíti, és így az ő tartózkodási helye határozza meg az irányadó jogot. E logika alapján viszont más jog alkalmazandó a szerződéses kötelezettségre, mint amilyen jog alapján a licenciat megadták, ugyanakkor a licenciadó számára kedvező lehetőséget ad, hiszen így különböző jogrendszer alá tartozó licenciatevőkkel ugyanazon jog alá tartozó licenciaszerződéseket köthet meg. Viszont amennyiben egy egyszerű engedélyezés a licenciaszerződés tárgya egy jogrendszerre kiterjedően, úgy már a 4. cikk (3) bekezdése alapján akár az oltalmat biztosító jogrendszer a szerződéshez szorosabban kapcsolódik, s így azt kell a szerződésre alkalmazni.¹²¹ Ugyanakkor végső soron ezek szinte csak elméleti felvetésként működnek, mert a licenciaszerződésekben általában a felek élnek a jogválasztás lehetőségével.¹²²

Más szerzők hangsúlyozzák a szellemitulajdon-jogot érintő szerződések sokféleségét: lehet szó egyszerű licenciaszerződésről egy üzleti kapcsolatban, de olyan komplex szerződések is előfordulnak, amelyeknek a szellemitulajdon-jogok csak egy részét képezik számos más kötelezettség mellett, mint például forgalmazás, kutatás vagy franchise-átadás.

Kérdésként merül fel, hogy mi minősül ilyenkor a jellemző szolgáltatásnak. Az egyszerűbb szerződések, ahol a licenciatevő mindössze átalánydíjat fizet a licencért cserébe, hasonlatosak a jogátruházó szerződéshez, s ilyenkor a jellemző szolgáltatásnak a licenciadó szolgáltatását, a szellemitulajdon-jog átruházását tekintik, ezáltal az ő szokásos tartózkodási helye fogja meghatározni az alkalmazandó jogot. Ugyanis ez az a cselekmény, ami a licenciatevő minden további tevékenységét meg fogja határozni, így a díj kifizetését is. És a díjfizetés egyébként is sok más szerződésben megjelenik ellenszolgáltatásként, így a licenciaszerződéseknel sem jelentheti ez a jellemző szolgáltatást.¹²³

A komplex szerződések egyik legjellemzőbb fajtája, amikor már nem átalánydíjat fizet a licenciatevő cserébe a licencért, hanem úgynevezett „royalty” kerül kikötésre. Ebben az esetben a licenciatevő további kötelezettségeként vállalja a licencia alapján a jog hasznosítását: így termékelőállítás, -forgalmazást, és marketingszolgáltatásokat is, és a licencia ellenértékeként fizetett összeg ezek nagyságrendjéhez fog igazodni. Ezek a szolgáltatások pedig közel egyenértékűek, ha nem többek, mint a licencia átadása, így jogos kérdésként merül fel, hogy ezeknél a szerződéseknel nem a licenciatevő szokásos tartózkodási helye fogja-e meghatározni az alkalmazandó jogot. Ez a kérdés a jogirodalomban is megválaszolatlan.¹²⁴

¹²⁰ *Bánrévy Gábor*: Nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga, 9. javított kiadás. Szent István Társulat, Budapest, 2016, p. 140.

¹²¹ *Th.C.J.A. van Engelen*: i. m. (108), p. 20.

¹²² *Th.C.J.A. van Engelen*: i. m. (108), p. 20.

¹²³ *Paul Torremans*: Licences and Assignments of Intellectual Property Rights under the Rome I Regulation. *Journal of Private International Law*, 4. évf. 3. sz., 2008, p. 397–420; in: *Paul Torremans* (szerk.): *Intellectual Property and Private International Law*. Edward Elgar Publishing Ltd., Cheltenham, 2015, p. 456.

¹²⁴ *Torremans*: i. m. (123), p. 457.

Egyes szerzők a legkritikusabb kérdésnek a közös vállalkozásról szóló szerződéseket tekintik, ahol közös kutatásban és fejlesztésben állapodnak meg a felek, egymás javára technológialicenciát nyújtva.¹²⁵

Minden esetben a legjobb megoldás, ha a felek egy *ad hoc* vizsgálat után közösen meggyeznek, hogy melyik a legjellemzőbb szolgáltatás, és ez alapján közösen döntenek az alkalmazandó jogról. Egyébiránt, ha nem lehet megállapítani a jellemző szolgáltatást, akkor a 4. cikk (4) bekezdése alapján a szerződéshez legszorosabban kapcsolódó jogot fogja a bíróság alkalmazni. Vagy még ha meg is lehet állapítani a jellemző szolgáltatást, a 4. cikk (3) bekezdése alapján megállapíthatja a bíróság azt is, hogy egy másik ország sokkal szorosabb kapcsolatban áll a szerződéssel. Ez lehet akár az oltalmat biztosító ország, vagy a licenciadó vagy -vevő szokásos tartózkodási helye, ugyanakkor lényeges, hogy ténylegesen ez álljon vele a legszorosabb kapcsolatban.¹²⁶

A licenciadó szokásos tartózkodási helye által meghatározott jog létjogosultságát az támaszthatja alá, hogy nagy valószínűséggel ez az az ország, ahol a licencbe adott szellemi tulajdon-jogot létrehozta, és amelyik ország részére az oltalmat biztosítja. És ezáltal ez az a jog, amely lényegében lehetővé teszi, hogy a licencszerződés létezzen. Ezt a gondolatmenetet azonban megcáfolja az, hogy maga a licenciadó is lehetséges, hogy csak egy licencvevő, aki további licenciába adja a szellemi tulajdon-jogot, vagy egy másik ország által biztosított szellemi tulajdon-jogot ő maga is átruházás útján szerzett meg és adja aztán licenciába. Ezek az érvek tehát nem elég meggyőzőek.¹²⁷ Megcáfolható továbbá azzal is, hogy a multinacionális vállalatok gyakorlata azt mutatja, hogy kifejezetten e célra, adóparadicsomokban alapított leányvállalatokban összpontosítják a szellemi tulajdon-jogok menedzsmentjét, és ezek az országok ezáltal semmilyen kapcsolatban nem állnak a szellemi tulajdonnal.¹²⁸ A korábban említettek szerint viszont mégis elfogadható és kedvező ez a jog, ha a licenciadó ugyanazt a licenciát különböző országokba kívánja licencbe adni, ezáltal az általa kötött számos szerződésre, amelyekben a másik fél mindig más-más országban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, ugyanazt a jogot kell majd alkalmazni.

A licencvevő szokásos tartózkodási helye szerinti jog azon nézetek szerint helytálló, melyek a licencia hasznosítását tekintik a jellemző szolgáltatásnak. Ezt a nézetet megcáfolják ugyanakkor azok az esetek, amikor a licencvevő egy harmadik országban hasznosítja a szellemi tulajdon-jogot, ezáltal a szerződés szorosabb kapcsolatban fog állni annak a harmadik országnak a jogával.¹²⁹

¹²⁵ *Torremans*: i. m. (123), p. 458.

¹²⁶ *García-Castrillón*: i. m. (115), p. 440.

¹²⁷ *Torremans*: i. m. (123), p. 459.

¹²⁸ *Torremans*: i. m. (123), p. 459.

¹²⁹ *Torremans*: i. m. (123), p. 462.

A kifejtett gondolatok a szabadalmakra vonatkozó szerződések vonatkozásában a leg-helytállóbbak. Ugyancsak hasonló jogi megközelítés mentén lehet a védjegyszerződéseket megvizsgálni.

Egyszerű védjegyátruházási szerződéseknél a jellemző szolgáltatás a védjegy átruházása, így az átruházó szokásos tartózkodási helye fogja meghatározni az alkalmazandó jogot a 4. cikk (2) bekezdése alapján.

Nehezebb itt is megítélni a komplexebb licenciaszerződéseket, melyekkel kapcsolatban alapvetően ugyanazokat az elveket lehet lefektetni, mint a szabadalmi licenciaszerződéseknél. A jellemző szolgáltatást itt is nehéz meghatározni, hogy ha a licenciába adott védjeggyel ellátott termékek gyártását és forgalmazását, továbbá az azzal kapcsolatos marketingszolgáltatások ellátását is vállalja a licenciatvevő, így az ő szolgáltatása is ugyanolyan jelentőséggel bír a licencia sikerre juttatására, mint a licenciatadóé. Így ezekben az esetekben is esetről esetre vizsgálva lehet megállapítani a 4. cikk (4) bekezdése alapján az alkalmazandó jogot.

Egyes szerzők kiemelik azt az esetet, amikor egy jól ismert védjeggyel rendelkező termékről van szó, mely az egész világon le van védve, és amelyre vonatkozóan a marketingtevékenységet az anyavállalat számtalan külföldi leányvállalaton és licencián keresztül irányítja és ellenőrzi egységes előírásokkal a termelésre, licenciába adásra, hasznosításra és reklámozásra vonatkozóan. Ebben az esetben a jellemző szolgáltatás egyértelműen a licenciatadó lesz. Ez a helyzet általában az olyan franchise-szerződéseknél szokott előfordulni, amelyek védjegyre vonatkozó licenciát is tartalmaznak. Így bár a 4. cikk (1) bekezdés nevesített szerződésként tartalmazza a franchise-szerződéseket, és arra vonatkozóan a franchise-vevő szokásos tartózkodási helye szerinti jogot jelöli ki alkalmazandó jognak, a 4. cikk (3) bekezdés alapján a szerződéshez szorosabban kapcsolódó, a licenciatadó szokásos tartózkodási helye szerinti jog lesz a szerződésre alkalmazandó jog.¹³⁰

További különleges helyzetet szülnék azok a munkaszerződések, illetve a fogyasztói szerződések, ahol az egyik fél gyengébb pozícióban van. Számukra a rendelet külön védelmet biztosít kedvezőbb szabályokkal, ebben a vonatkozásban a szerzők álláspontja eltérő, hogy a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó szerződések esetén is alkalmazhatóak-e.

Konklúzióként megállapítható, hogy a felek a jogi előreláthatóság és megbízhatóság érdekében a legjobban akkor járnak, ha élnek a rendelet által biztosított jogválasztás lehetőségével.¹³¹

3.3.4. „CLIP Principles”

A „CLIP Principles” szabályai között sem maradt megválaszolatlanul a kérdés. Főszabály szerint a felek megállapodása szerinti jog alkalmazandó, ennek hiányában a szerződéssel a leg-

¹³⁰ Friedrich-Karl Beier: Conflict of law problems of trademark license agreements. International Review of Industrial Property and Copyright Law. 1982. 2. sz., p. 163–164.

¹³¹ Torremans: i. m. (123), p. 471.

szorosabb kapcsolatban álló jog. A szellemitulajdon-jogra vonatkozó licencszerződések, illetve átruházási szerződések esetén ez mindkét fél szokásos tartózkodási helye lehet, mindig a körülményektől függ. A „CLIP Principles” listát ad a mérlegelhető tényezőkről. A tényezők, amelyek a (licencia)átvevő szokásos tartózkodási helye szerinti jogot alapozzák meg: ebben az országban van az oltalom megadva; kifejezetten vagy hallgatólagosan a szellemitulajdon-jog hasznosítására vonatkozó kötelezettsége van; illetve a hasznosításra irányuló erőfeszítéseiről be kell számolnia; vagy pedig az eladási árhoz képest van meghatározva az ellenérték. A tényezők, amelyek az oltalommal védett tárgy alkotójának vagy a licenciadó, illetve az átruházó szokásos tartózkodási helye szerinti jogot alapozzák meg: ebben az országban van az oltalom megadva; a licenciatvevőnek kizárólag ellenérték-fizetési kötelezettsége van; a licenc egyszerű használatra vonatkozik; illetve az oltalommal védett tárgy alkotójának kötelezettsége a tárgy elkészítése.

Ha e tényezők alapján nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyik jog áll a legszorosabb kapcsolatban a szerződéssel, ugyanakkor a szerződés egyetlen országra vonatkozóan biztosítja a jogokat, akkor feltételezni kell, hogy azzal az országgal áll a legszorosabb kapcsolatban. Ha több országra vonatkozóan biztosítja a jogokat, akkor feltételezni kell, hogy az alkotó/átruházó/licenciadó szerződéskötéskori szokásos tartózkodási helye szerinti ország áll a legszorosabb kapcsolatban a szerződéssel.¹³²

Így a szabályozás lezárja a jelenlegi rendszer által nyitva hagyott kérdéseket.

3.4. AZ EGYSÉGES SZABADALMI BÍRÓSÁG ÁLTAL ALKALMAZOTT JOG

A fenti szabályozás bemutatásán túl nem lehet elmenni amellett a tény mellett sem, hogy az ESZB szerepére nemcsak a joghatósági kérdésekben, hanem az alkalmazandó jog területén is ki kell térni.

A korábban már bemutatásra került *Roche*-ügyben az EU Bírósága elvi élel rögzítette, hogy az európai szabadalmak hatályosításukkal a nemzeti szabályozás hatálya alá kerülnek. Ebből következtetésként levonható, hogy a jelenlegi rendszerben egy európai szabadalom bitorlása esetén a Róma II. rendelet 8. cikke alapján annak az országnak a joga alkalmazandó, amely nemzeti részét az európai szabadalomnak bitorolták.¹³³ Ez az Európai Szabadalmi Egyezmény 64. cikkéből vezethető le, amely szerint az európai szabadalom jogosultja ugyanolyan jogokkal rendelkezik, mint az érintett szerződő állam nemzeti szabadalmának jogosultja, és bitorlás esetén a nemzeti jog szerint kell eljárni.

Meg kell vizsgálni azonban, hogy az ESZB felállítása után ez a szabályozás változni fog-e, illetve hogy milyen jog lesz alkalmazandó az egységes hatályú európai szabadalom bitorlására és vele kapcsolatos egyéb kérdésekre.

¹³² European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property: Principles on Conflict of Laws in Intellectual Property, Section 5: Contracts and related questions: <https://goo.gl/Y9GvQ1>.

¹³³ <http://www.managingip.com/pdfs/IPSG15/Europeanpatentreform.pdf>, p. 22.

Az ESZB-megállapodás 24. cikke jogforrásaként határozza meg az uniós jog elsőbbségének tiszteletben tartása mellett az uniós jogot (ideértve az egységes hatályú európai szabadalomról szóló rendeletet is), az ESZB-megállapodást, az Európai Szabadalmi Egyezményt, a szabadalmakra alkalmazandó és valamennyi szerződő tagállamra nézve kötelező egyéb nemzetközi megállapodásokat és a nemzeti jogot. Ha nemzeti jogra kell alapítani a határozatot, akkor az alkalmazandó jogot a vonatkozó uniós jogi nemzetközi magánjogi szabályozás jelöli ki, ennek hiányában a vonatkozó nemzetközi jogi aktusok, ennek hiányában pedig az ESZB által meghatározott nemzeti rendelkezések.

Annak vizsgálatánál, hogy mi lesz az alkalmazandó jog, aszerint kell szétválasztani a vizsgált kérdéseket, hogy milyen jogkérdésre vonatkozóan kívánjuk meghatározni azt.

3.4.1. Az európai szabadalmak mint vagyoni forgalom tárgyai

Az egységes hatályú európai szabadalomról szóló rendelet 7. cikke alapján e szabadalom a maga teljességében valamennyi részes tagállamban a vagyoni forgalom tárgyaként úgy kezelendő, mint egy nemzeti szabadalom, méghozzá annak a részes tagállamnak a nemzeti szabadalma, ahol az európai szabadalmi bejelentés benyújtásának időpontjában a bejelentő lakóhelye vagy üzleti tevékenységének fő helye volt, vagy ha ez nem alkalmazható, akkor ahol a bejelentés benyújtásakor telephellyel rendelkezett. Ha egyik részes tagállamban sem rendelkezik ilyennel, akkor annak az államnak a nemzeti szabadalmaként kezelendő, ahol az Európai Szabadalmi Szervezet székhelye található (Németország).

Ezzel szemben az Európai Szabadalmi Egyezmény alapján a „hagyományos” európai szabadalmi bejelentésre, mint vagyoni forgalom tárgyára, ha az egyezmény eltérően nem rendelkezik, mindegyik megjelölt szerződő államban az adott államban a nemzeti szabadalmi bejelentésekre irányadó jogot kell alkalmazni (az érintett államra kiterjedő hatállyal).

Ezek alapján a tulajdonjogi kérdésekben, így pl. az átruházás, licencia kérdésében, az ESZB a fentiek alapján fogja meghatározni az alkalmazandó jogot, megkülönböztetve a „hagyományos” és az egységes hatályú európai szabadalmakat.

3.4.2. Az európai szabadalmak bitorlása

Azt, hogy az európai szabadalom jogosultját milyen jogok illetik meg, és ez alapján milyen tevékenységek tekinthetők bitorlásnak – akár „hagyományos”, akár egységes hatályú európai szabadalomról van szó – az ESZB-ről szóló megállapodás 25–29. cikke rendezi, így e kérdésben már nem a nemzeti anyagi jogokra fog támaszkodni az ESZB, mint ahogy teszik jelenleg a nemzeti bíróságok a Róma II. rendelet 8. cikke alapján. E tekintetben tehát vál-

tozni fog a jelenlegi rendszer a „hagyományos” európai szabadalmaknál is. Egyes szerzők kiemelik, hogy ezáltal az ESZB jogharmonizációs szerepet fog betölteni.¹³⁴

3.4.3. Az európai szabadalmak érvényessége

Mind a „hagyományos”, mind az egységes hatályú európai szabadalom érvényességét az Európai Szabadalmi Egyezmény rendelkezései alapján fogja megállapítani az ESZB, s ez alapján járnak el jelenleg a nemzeti bíróságok is, így itt nincsen hangsúlyos változás.¹³⁵

3.5. ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT

A fentiekben bemutatott rendelkezéseket a következő oldalon található táblázat szemlélteti.

¹³⁴ http://kluwerpatentblog.com/2016/03/18/basics-of-the-unitary-patent-system-part-5-applicable-law-at-the-upc/?doing_wp_cron=1496728527.5576169490814208984375.

¹³⁵ I. m. (134).

Alkalmazandó jogi kérdések	Hatály	Alkalmazandó jog	CLIP Principles megoldási javaslata
<i>Szellemtulajdon-jog (általánosan)</i>	Ami egyik rendelet hatálya alá sem tartozik, így pl. megadás, fennállás, érvényesség, terjedelem, védelmi idő, átruházhatóság.	Amit az adott tagállam nemzetközi magánjoga kijelöl, általában az oltalmat biztosító jog.	Ugyanaz.
	Bitorlás esetén → szerződésen kívüli kötelmi viszony.	864/2007/EK rendelet a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II. rendelet) által kijelölt jog → 8. cikk: annak az országnak a joga, ahol az oltalmat igényelték. Megállapodás útján sem térhetnek el a felek!	Az oltalmat biztosító tagállam joga, viszont létezik egy de minimis szabály. Kivétel: „mindenütt jelen levő média”: annak a tagállam joga, amely a legszorosabb kapcsolatban áll a bitorlással.
	Szerződések esetén → a szerződés értelmezése, kötelezettségek teljesítése és megszűnése, szerződésszegés következményei, elévülés, érvénytelenség.	593/2008/EK rendelet a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I. rendelet) által kijelölt jog.	
		Felek által meghatározott jog, ennek hiányában → nevesített szerződések (franchise- és forgalmazási szerződés), ennek hiányában → jellemző szolgáltatást nyújtó fél szokásos tartózkodási helye (licenciaszerződés), ennek hiányában → legszorosabb kapcsolatban álló jog.	A szerződéssel legszorosabb kapcsolatban álló jog (lista a mérlegelhető tényezőkről), ha nem egyértelmű, akkor: → ha 1 országra biztosítja a jogot, akkor annak az országnak a joga; → ha több országra biztosítja a jogot, akkor az alkotó/átruházó/licenciaadó szokásos tartózkodási helye szerinti jog.
<i>Egységes közösségi oltalommal védett szellemtulajdon-jogok</i>	Létezés, érvényesség, joghatás.	A létrehozó közösségi jog eszköz.	

Alkalmazandó jogi kérdések	Hatály	Alkalmazandó jog		CLIP Principles megoldási javaslata
Egységes közösségi oltalommal védett szellemi tulajdonjogok	Bitorlás esetén → szerződésen kívüli kötelmi viszony.	864/2007/EK rendelet a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II. rendelet) által kijelölt jog → 8. cikk: ha az irányadó közösségi jogi eszköz nem rendezi a kérdést, a jogsértés elkövetésének helye szerinti jog.		
	Szerződések esetén → a szerződés értelmezése, kötelezettségek teljesítése és megszűnése, szerződésszegés következményei, elévülés, érvénytelenség.	593/2008/EK rendelet a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I. rendelet) által kijelölt jog: ugyanaz mint az általánosnál.		
	Vagyoni forgalom tárgyaként, tulajdonjogi kérdések.	Jogosult lakóhelye/székhelye szerinti tagállam joga → ha nem tagállam, akkor az EUIPO székhelye szerinti jog.		
Európai szabadalom (most és ESZB után)	Létezés, érvényesség.	„Hagyományos”	Egységes hatályú	Nincs.
		Most: Európai Szabadalmi Egyezmény, ESZB: ugyanaz.		
	Bitorlás esetén → szerződésen kívüli kötelmi viszony.	Most: Róma II. → amelyik nemzeti részt bitorolja, azon ország joga, ESZB: ESZB-megállapodás.	Most: nincs, ESZB: ESZB-megállapodás.	Nincs.
Vagyoni forgalom tárgyaként, tulajdonjogi kérdések.	Most: mindegyik államban az adott államban a nemzeti szabadalmi bejelentésekre irányadó jog (az érintett államra kiterjedő hatállyal) ha az ESZE eltérően nem rendelkezik, ESZB: ugyanaz.	Most: nincs, ESZB: → azon ország joga, ahol a bejelentés benyújtásának időpontjában a bejelentő lakóhelye vagy üzleti tevékenységének fő helye volt, ha ez nem alkalmazható, → ahol a bejelentés benyújtásakor telephellyel rendelkezett, → ha egyik részt vevő tagállamban sem rendelkezik ilyennel, akkor annak az államban a nemzeti szabadalmaként kezelendő, ahol az Európai Szabadalmi Szervezet székhelye található (Németország).	Nincs.	

KONKLÚZIÓ

Látható tehát, hogy nem lehet átsiklani a nemzetközi magánjog és a szellemi tulajdon-védelem összekapcsolódása felett. Ahhoz azonban, hogy átlássuk a határon átnyúló jogvitákban rejlő értelmezési nehézségeket, szükséges, hogy az alapoktól kiindulva, a nemzeti és nemzetközi oltalmi formák sajátos szabályozását megértve megpróbáljuk feloldani a konfliktusokat, és csak ezt követően térjünk ki a nemzetközi magánjogi szabályok alkalmazására az Európai Unió szabályozási rendszerében.

A nemzetközi egyezmények egyrészt az általuk lefektetett elvekkel, minimumszabályokkal megteremtik az alapokat az oltalmi formák nemzetközi formáinak létrejöttéhez, másrészt az általuk létrehozott nemzetközi és európai uniós oltalmi formák lehetővé teszik a jogosultak számára, hogy találmányaik, illetve „*brand*”-jeik könnyebben részesülhessenek határon átnyúló védelemben, mintha minden országban külön-külön bejelentést tennének. Ugyanakkor a határokon átnyúló oltalmi formák határokon átnyúló jogvitákat eredményezhetnek. S amennyiben erre kerül sor – akár nemzeti, akár nemzetközi oltalmi forma esetében – látható, hogy a nemzetközi magánjogi szabályozás változó értelmezési gyakorlata miatt nehéz kiszámítani a jogosultaknak, hogy hol tudnak és hol érdemes nekik perelni, illetve a párhuzamos eljárások gyakorisága miatt valójában a nemzetközi oltalmi formák csak még több problémát hoznak magukkal. Így a joghatóság megállapításának oldalán komplikált feladat vár mind a sértettre, mind a jogalkalmazóra.

Ki kell emelni azonban a kizárólagos joghatósági szabály létjogosultságát, amely mindegyiknek felett biztosítja, hogy az oltalom érvényességének és lajstromozásának kérdése visszavezessen minket az oltalom megadása szerinti országhoz, ami kiemelkedő biztonságérzetet ad a jogosultnak.

Az alkalmazandó jogi kérdéseket ennél tisztábban rendezik az európai uniós rendeletek a szerződésen kívüli kötelmi viszonyok kérdéskörében: kizárva a felek jogválasztási lehetőségét, az oltalmat biztosító ország jogát kell alkalmazni. Itt ugyanakkor a joghatósági kérdésekkel való összevetés esetében merülhet fel az a probléma, hogy az eljáró bíróságnak rengeteg nemzeti jogot kell együttesen alkalmaznia, s egyenként megállapítania, hogy az egyes jogok szerint történt-e bitorlás. Itt a költségek megemelkedése és az eljárás elhúzódása nehezebbé teszi a hatékony igazságszolgáltatást.

A szerződéses jogviszonyok megítélése alkalmazandó jogi szempontból pedig már korántsem ilyen egyszerű a licencszerződéseknél, melyek, mivel nincsenek a nevesített szerződések között, a felek jogválasztásának hiányában jellemző szolgáltatásuk határozza meg az alkalmazandó jogot. Ennek megítélése viszont a komplex szerződéseknél nehézkes és mindig egy *ad hoc* vizsgálatot követel meg.

Ezenkívül az európai uniós oltalmi formáknál külön meg kell vizsgálni, hogy milyen kapcsolatban állnak a nemzetközi magánjogi szabályozással.

Összefoglalva, a szellemitulajdon-jogok területe olyan speciális jogterületet képez, melyvel kapcsolatban nem lehet egyértelműen, a megszokott sémák szerint alkalmazni a nemzetközi magánjogi kérdéseket rendező európai jogforrásokat és joggyakorlatot. Rendkívül aktuálisak és bő joggyakorlattal bírnak mindazok a kérdések, melyeket e két jogterület összekapcsolódása felvet, még ha csak a joghatósági és alkalmazandó jogi területeket vesszük számításba, akkor is.

Ebből fakadóan mindenképp fennáll a létjogosultsága azoknak a szabályozási és értelmezési javaslatoknak, melyek a szellemitulajdon-védelem sajátosságait figyelembe véve formálják a nemzetközi magánjog szabályait. Például a „CLIP Principles” valódi összekötő kapcsot teremt a két jogterület között, megfelelően formálva a joganyagot, és így a jogvitákban megkívánt rugalmasságot tudja adni a szabályozásnak.

Így a joghatóság szabályozási területén aktuális és helytálló az a megoldási javaslat, amely az interneten keresztül elkövetett jogsértések tekintetében lehetővé teszi általánosan egyetlen bíróság előtt való perlést meghatározott feltételek fennállása esetén, illetve általánosan korlátozza a perlés lehetőségét az olyan tagállamban, ahol a bitorló egyáltalán nem cselekedett, és amelyre egyáltalán nem irányult a cselekménye.

Szintén számos értelmezési kérdést old fel az a megoldási javaslat, hogy a kizárólagos joghatósági szabály akkor legyen alkalmazható, ha az érvényesség vagy lajstromozás kérdése kereset vagy viszontkereset útján merül fel. Ugyanakkor külön szabályozást alkalmaz a javaslat azokra az esetekre, amikor előzetes kérdésként merülnek fel a fenti kérdések – ekkor ugyanis az alapügyben eljáró bíróság joghatósága kiterjed a kérdés eldöntésére, de csak *inter partes* hatállyal.

Az alkalmazandó jog meghatározásánál kiemelendő a szerződéssel legszorosabb kapcsolatban álló jog meghatározásához adott értelmezési segédlet, mely által egységesen lehetne megítélni például a komplexebb licenciaszerződéseket is.

A bevezetésben felvázoltuk azt a kérdést, hogy megvizsgálva a felmerülő értelmezési kérdéseket, vajon képes-e a jelenlegi szabályozás megnyugtató jogbiztonságot adni a nemzetközi jogviták eldöntése során, illetve milyen kiegészítő rendelkezésekkel lehetne a jelenlegi rendszert javítani. A vizsgálat végéhez érve arra a következtetésre jutottunk, hogy szerencsés lenne egy kodifikált szabályozás, mely a szellemi alkotások jogának sajátosságait figyelembe venné. Ezt a kodifikált szabályozást kitűnően helyettesíti jelenleg a jogtudósok által kidolgozott „CLIP Principles”, melynek megoldásait érdemes lenne külön jogszabályba átültetni.

Nem hagyhattuk figyelmen kívül az Európai Szabadalmi Bíróság hamarosan bekövetkező felállítására által felmerülő kérdéseket, melyeket egyrészt a Brüsszel I. bis módosítása megnyugtatóan rendez, másrészt egyes szerzők szerint a Luganói Egyezményhez való kérdéses viszonya viszont számtalan érdekes kérdést vet majd fel a gyakorlatban. Mindenképp szükség van arra, hogy a jogalkalmazók kellően felkészülten várják a felállítására után módosuló joggyakorlatot, illetve a hétéves átmeneti időszakot. Azzal is érdemes foglalkozni, hogy az

ESZB és az egységes hatályú európai szabadalom milyen hatással lesz az alkalmazandó jogi kérdésekre.

Összefoglalva, a szellemitulajdon-jogok komplexitása, folyamatosan növekedő jelentősége a mindennapokban és az üzleti életben mindenképp megalapozza azt, hogy bármely jogterülettel való összekapcsolódása hangsúlyos szerepet kapjon a 21. században. A terület nemzetközi magánjogi szemszögből való vizsgálatának létjogosultságát pedig a nemzetközi kapcsolatok sokrétűsége az üzleti életben, illetve az Európai Unión belüli határok lebontása fokozottan alátámasztja. „Két oldal, melyekről egykor úgy tűnt, hogy elkerülik egymást, most ismét szomszédok lesznek”¹³⁶ – ezzel az idézettel zárja *Sierd J. Schaafsma* bevezető cikkét a *Neederlandische Internationaal Privaatrecht* c. folyóirat kifejezetten e témának szentelt különszámában, s talán e gondolat az, amely a felvázoltak összegzéseként kitűnően lefesti a két jogterület viszonyát. Összekapcsolódásuk számtalan érdekes, kutatható kérdést vet fel, amelyeknek csupán egyik szegmensét tártuk fel a joghatósági és alkalmazandó jogi kérdések bemutatásával, s melyek gyakorlati hasznossága még inkább alátámasztja a kutatás aktualitását. Mindenképpen fennáll a létjogosultsága egy olyan kutatásnak, mely a jogszabályokban és a jogirodalomban szétszórva elhelyezkedő kérdéseket összegzi.

¹³⁶ *Martinus Nijhof*: De moeder de vrouw. In: *Sierd J. Schaafsma*: Private international law and intellectual property: <https://goo.gl/ZNk0PN>.